

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok ——— 4.— koruny.
Na pol roka ——— 2.— „
Na štvrt' roka ——— 1.— „
Jednotlivé číslo 8 hal.

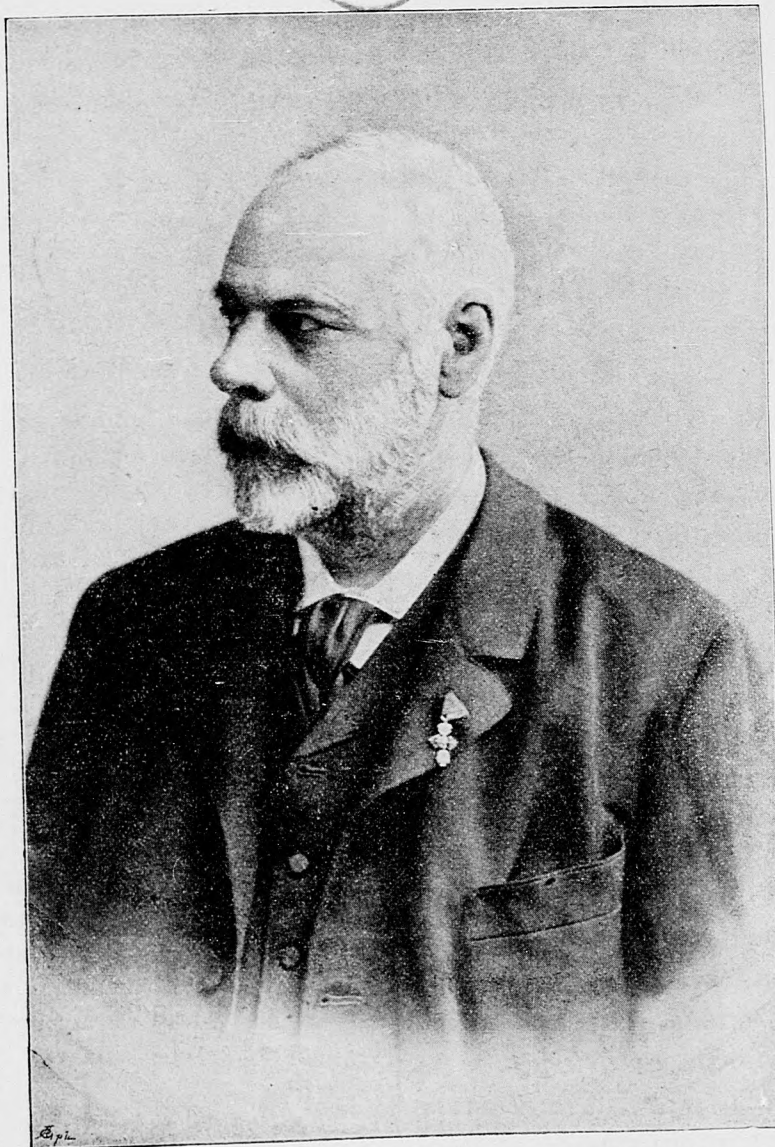
Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.
Za vydanie zodpovedný
JÁN MOLNÁR, prälát

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
sem sa majú posilať predplatky, taktiež dopisy do novin
ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Dvadsaťročné jubiläum kresťanskej ľudovej strany.

Aj v dňoch krvavej svetovej vojny sluší sa postáť na medziach dvadsaťročnej minulosti kresťanskej ľudovej strany. Včul 28. októbra bolo tomu dvadsať rokov, čo kresťanská ľudová strana vťahla do parlamentu. Táto politická strana ľudu a katolíkov Uhorska neúnavným účinkovaním a neohrozeným vystupovaním cez dlhý čas neúhonného jestvovania jej nepodvratne dokázala, že je zvláštnym činiteľom v politickom živote krajiny. S utvorením kresťanskej ľudovej strany, koniec bol urobený tej neblahej skutočnosti, že v čisto katolíckych záležitostiach rozhodovali bez katolíkov, že katolíckeho ľudu najbližšie sa týkajúce zákony donášali bez katolíkov. Dvadsať rokov je tomu, čo katolíkov Uhorska v politic-

kom živote smerodajné kruhy začaly si všímať a vážiť. Objavili sa rozhodní mužovia s kresťanskou zástavou pospolitého ľudu, táto zástava aj od tých čias nezmenene previeva nepoškvrnená, tie isté zásady sú na nej vypísané, bo ani v najkrutejších bojoch ani na piad neodchýlila sa od nich. Vselijaké politické stránky povstaly a zanikly; vlády prišly, vlády padly — len kresť. ľudová strana ostala vždy neskatlatne tá istá. V jej zásadách, cieľoch, v jej bojachtivosti za blaho pospolitého ľudu nikdy sa nezmenila táto politická strana. Večného života pravdy kresťanskej i ľudová zástavu chránily pred zmenami meniacich sa časov. Kresťanská ľudová strana nemusela sa zrieknuť jej zásad, na klinec zaviesť jej presvedčenie a náhľady a kým vplyv svetovej vojny cítia všetky iné politické strany, kresť. ľudová strana s hrdosťou a s úplným oprávnením ostať mohla to, čo

Gróf Ferdinand Zichy, zakladateľ kresťanskej ľudovej strany.

bola vždy, zastupiteľkou a nositeľkou zástavy večného života kresťanstva a bojujúcou armádou nesmrteľného ľudu Uhorska.

Najstaršou politickou stranou uhorského parlamentu je kresťanská ľudová strana. Ostatné politické strany sú zásadami starších strán podšité, iné meno nosiace, pod inou zástavou bojujúce tvorby novej doby. Po krutých bojoch cez dvadsať rokov, kresťanská ľudová strana stala sa najstaršou, lež najmladšej pracovnej sily stranou politického života Uhorska.

Kresťanskú ľudovú stranu založil veľkého mena vodca gróf Ferdinand Zichy. Jeho do budúcnosti hľadiaci duch cítil, že od ponorenia v bahno zkažonosného liberalismu, od hnilého vplyvu sociáldemokratickej demagogie, krajinu oratovať môže jedine znovuzrodenie v kresťanskom duchu a smýšľaní. Cirkevno politické predlohy krajinu už i tak dolu hnaly strmou cestou, na ktorej bolo ju treba zastaviť, jestli len do úplnej záhuby nemala upadnúť.

Toto veľké dielo previedol gróf Ferdinand Zichy jeho mohútnym slovom. Celú prácu jeho života, veľké jeho vlohy venoval tomuto cieľu a ačpráve viesť mohol pohodlný, o nič sa nestarajúci život, do ruky vzal osudy krajiny rozhodujúcu zástavu a nelakajúc sa veľkej sily a moci nepriateľa, pustil sa do boja a zvíťazil. Pod ministerpredsedníctvom baróna Desidera Bánffyho, v roku millenia, pamiatky tisícročného jestvovania Uhorska, dosiahol prvý úspech, pri všeobecných voľbách krajinských, proti neslýchanému terroru, korhelstvu, žraničiam a podplácaniam liberálov, kandidáti kresťanskej ľudovej strany zvíťazili a ako vyvolení zastupitelia kresťanského ľudu vťahli do uhorského parlamentu. Kresťanskú ľudovú stranu vtedy odsúdili na smrť, mohútni liberálni štátnici vydali to heslo, že kresťanská ľudová strana je «vogelfrei», čo toľko znamenalo, že k jej zničeniu každý prostriedok je dovolený. Nato aj hneď tak v parlamente, ako aj vo všetkých nimi platených novinách liberáli proti kresťanskej ľudovej strane začali ich hnusnú pomluvačnú prácu. Pravda ale zvíťazila. Kresťanská ľudová strana žije! Nezmenené, čisté, kresťanské jej zásady v krutých bojoch cez dve desaťročia skvejú sa na nepoškvrnenej jej zástave. Zástavy iných stránok klesly, ona svoju vysoko ponáša.

Dejepis s uznaním ocení veľké zásluhy kresťanskej ľudovej strany. Uzná dejepis, že táto politická strana katolicizmus Uhorska zachránila pred úplným úpadkom. Táto strana robila a žiadala vždy opravde ľudovú politiku ku blahu pospolitého ľudu kresťanského. Táto strana neustále stála v krutých bojoch proti prechmatom, hriechom a veľkým zneužívaniam krajinskej správy. Táto strana vždy neohrožene bojovala v prvých radoch, kedykoľvek za čistotu a bezúhonnosť verejného života, za život ústavný, za úctu krajinských zákonov bolo treba vystúpiť. Dejepis uzná tejto strany veľké zásluhy o udržanie krajiny a znakom úcty zástavu skloní pred ľuďom, ktorý nezkladne vydržal pri tejto strane a previedol to veľké dielo, že kresťanské obyvateľstvo Uhorska opravde kresťanské zastupiteľstvo má v krajinskom zákonodarstve.

Dvadsať rokov je veľká doba, kresťanská ľudová strana ale predsa v mladistvej sile stojí na dejšti politických zápasov. Veľká je jej minulosť a zároveň veľká aj jej budúcnosť. Za ňou stojí sláva dvadsať rokov, jej budúcnosť ale pevnou zárukou je konečného uplatnenia kresťanských zásad vo verejnom živote a politického víťazstva pospolitého ľudu kresťanského.

Jubiläumná porada kresťanskej ľudovej strany snemovej.

Kresťanská ľudová strana snemová z príležitosti dvadsiateho výročitého dňa jej jestvovania 28. októbra večer o siedmej hodine vo vlastnom kruhu vydržovala poradu, na ktorej ustálený bol spôsob slávnostného vydržavania tohoto jubiläuma. V porade prítomní boli v hlavnom meste sdržujúci sa krajinskí vyslanci a početní vonkajší členovia strany. Porade predsedal skutočný vnútorný tajný radca gróf Aladár Zichy a po jeho boku zaujali miesta skutočný vnút. tajný radca gróf Georg Majláth a pápežský prälát, krajinský vyslanec Ján Molnár. Jubiläumnú poradu nasledovnou rečou zahájil skutočný vnútorný tajný radca

gróf Aladár Zichy

Ctení pánovia! Keď shromazdených tu ct. pánov členov kresťanskej ľudovej strany srdečne vitam, prosím o dovolenie, aby som svolanie tejto porady niekoľko slovami odôvodniť mohol. Dvadsať rokov je tomu, čo kresťanská ľudová strana snemová k prevedeniu jej programu svoju zástavu rozvinula pri krajinských voľbách.

Predsedníctvo kresťanskej ľudovej strany snemovej vie a cíti, čo vie a cíti každý človek, že žijeme také

časy, ktoré všetko, čo so zápasmi národov nestojí v úzkom spojení, zastieňujú a tísnu do pozadia. Aj to vie, že vyhýbať treba všetkému, čo zapríčiňuje rozklad spoločenstva; vie ale aj to, že všetko, čo pozdvihuje, posilňuje ducha, slúži k upevneniu seba povedomia, na čase je aj vo veľkých borbách svetovej vojny.

Preto kresťanská ľudová strana snemová, ačpráve, kloniac sa pred fysičnými prekážkami, dvadsaťročný jubileum svojho jestvovania nemôže vydržiať v rozmeroch krajinkej slávnosti, abyale zodpovedala oprávneným citom početných členov svojich, zasväti ho aspoň v rodinnom kruhu.

Dvadsať rokov je dlhý čas v účinlivej čiastke ľudského života, lež kraťučký v nekonečnosti večnej pravdy. Týchto dvadsať rokov, v individuálnych, osobných jej zápasoch bolo dlhé na právu postavenie našej strany, len jedno okamženie ale v dejepise obrany večnej pravdy. Body nášho programu ako také, pred dvadsať rokmi boli zcela nové, ako zásadné stanovisko ale a ako idey, jestvovaly už dávno predtým, keď aj len ako tlejúca vatra.

My ale v dvadsiaty výročitý deň jestvovania našej strany, v duchu našom rozčulit chceme nielen večnú pravdu kresťanských svetových náhľadov, lež aj s hrdosťou rozhliadnuť sa po bojoch, aké sme viedli v službe večnej pravdy.

Veľké protivy, ktoré sa nám oproti postavily pri našom prvom objavení, prinútily nás ku ostrým bojom, ktoré posilnily našich bojovníkov, bo cítili, že ako noví cudzinci musia si vybojovať všetko, ešte aj to, čo mali, o čom ale u nás pochybovali.

Tieto dvadsaťročný boje, bo to byly nepretržene, bohatšie zakľúčily sa pre nás, ako sa mnohí nazdávajú. Predovšetkým sme docielili:

1. oprávnené povedomie, že sme nepoškvrnené, nezvratne ostali pri pôvodnom princípiume našom;
2. hrdé presvedčenie, že každej dobrej záležitosti slúžili sme čo najčistejšie;
3. že vo verejnom živote našej vlasti účinkovali sme ducha pozdvihujúce, vzdelávajúce, očisťujúce;

4. že ideálneho vlastenectva boli sme vždy zmužili bojovníci.

Večnej pravdy, kresťanského smýšľania neporušené zabezpečenie v politike nech žije naďalej medzi nami, nech žije aj za nami — to jest naše želanie. (Čulé schvaľovanie a potlesk.) Zatým s nasledovným odôvodnením predostrel návrhy krajinjský vyslanec, pápežský pralát

Ján Molnár.

Dnes slávime len 20. výročitý deň utvorenia kresťanskej ľudovej strany *snemovej*, bo ona ako krajinjská ľudová strana už prvej povstala.

Povstala ona koncom januára r. 1895. v Budapešti v mramorovej dvorane Esterházyho palácu v Esterházy ulici, kde zo všetkých strán krajiny shromáždilo sa asi 200 veľkého vplyvu mužov, ktorí za predsedníctva gr. Ferdinanda Zichyho a Mikuláša Morica Esterházyho zostavili program, vyslovili utvorenie kresťanskej ľudovej strany, počom aj hneď začatá bola akcia cieľom rozšírovania tejto strany.

Opravde oduševnenej a v najširších rozmeroch prevedenej akcii tejto, na čele ktorej stáli spomenutí dvaja páni grófi, ďalej Štefan Rakovszky, Zoltán Zmeskal, Franc Major a ešte vo februári r. 1895. utvorené stredisko krajinjskej ľud. strany, možno ďakovať, že po utvorení ľudovej strany, ku naj-

bližším krajinjským voľbám 28. októbra 1896. prevedeným, v 70—80 okresoch postavili kandidátov.

Že z týchto len 17 boli vyvolení, tomu sa nikto nemôže čudovať, kto zná tie neslýchane brutálne atrocity, aké zúrily pri voľbách, ktoré viedol Bánffy a na ktoré sme dôkladne posvietili spisom «Jön a tatár», «Ide tatár».

Počet zastupiteľov kresťanskej ľudovej strany snemovej zatým rástol pri každej voľbe. Zenith, najvyšší počet vyslancov dosiahla kresťanská ľudová strana pod koalíciou, keď v krajinjskej snemovni zastupovalo ju 33 vyslancov.

Pri posledných roku 1910. prevedených krajinjských

Gróf Aladár Zichy, predseda kresťanskej ľudovej strany.

voľbách, počet vyslancov kresťanskej ľudovej strany, ako všetkých opposičných stránok, klesol na 11. Že prečo, to každý vie, bo veľká panama so soľou známa je celému svetu.

Akokoľvek veľký ale bol počet našich vyslancov a ako sme na sneme zodpovedali všetkému, čo od nás očakávalo obecnosť, to, pokiaľ som zainteresovaný, vykladať neidem.

Smele ale môžem tvrdiť a nenajde sa nikoho, čo by to podvrátil, že odkedy sme vstúpili do parlamentu, v prajných a neprajných okolnostiach, v pokoji a v krutej borbe, bo všetkého tohoto boli sme účastní, ani na piad neodchýlili sme sa od programu našej strany, najviac, že sme ho rozšírili pomerne ku zavedeným okolnostiam, aj to ale vždy v duchu, aký previeva celým programom strany.

Pochvaly, akých sme boli účastní, nás neomámily, pomlúv a vyhrážania sme sa nezakli; vždy so zdvihnutou hlavou, s pevným presvedčením a čo je najhlavnejšie, bezžisťne a nepoškrvnene, bez najmenšieho tieňa upodobrenia hýbali sme sa na dejisti, kráčali sme svojou cestou, takže neraz bársko, spolu s nami od väčších nepriateľov slyšať mohol pochvalu: «Nech si je akákoľvek, tá ľudová strana, treba vyznať, že je intaktná, charakteru plná strana.»

Po tomto nech mi je dovolené predstrel nasledovné dva-tri návrhy:

Ponajprv navrhujem, aby strana v mesiaci decembri b. r., keď naši vyslanci domov prídu z bojišťa a snemovňa bude zasedať, vtedy vydržiavala veľkých rozmerov shromaždenie, ku ktorému povolani majú byť nielen krajinskí vyslanci a vonkajší členovia kresťanskej ľudovej strany, lež i širšie vrstvy obecnosť a v ktorom prednášky majú byť držané o minulosti, terajšom položení a o budúcnosti našej strany.

Za druhé navrhujem, aby sme jeho excellencii, pánu grófovi Mikulášovi Esterházyemu dnes poslali telegram nasledovnej osnovy:

«Kresťanská ľudová strana snemová z porady dvasiateho výročitého dňa jej vťahnutia do parlamentu vydržiavanej, s povďačnosťou a vrele pozdravuje vašu excellenciu, ktorý obrovskú účasť bral v utvorení a rozširovaní tejto strany. Spolu vyslovuje i najúprimnejšiu sústrasť nad hroznou ztratom, aká tieto dni stihla otcovské srdce vašej excellencie, úpenlive prosiac Všemohúceho, aby excellencii vašej udeliť ráčil potešenia a hojného požehnanja.»

Tretí môj návrh je, aby z tejto porady poslaná bola z 10—12 členov pozostávajúca deputácia, ktorá v nedeľu 29. okt. vencom ozdobiť má hrob blahej pamiatky grófa Ferdinanda Zichyho, ktorý do poslednej hodiny blahonosného života svojho múdre spravoval a viedol kresťanskú ľudovú stranu a k večnému odpočinku uložený je v obci Dunaadoň, kam ako do Mekky Uhorska na večné veky putovať budú všetci, čo oduševňovať sa vedia za Cirkev, vlast a za veľkých vodcov pospolitého ľudu.

Všetky tieto návrhy sú prijaté jednohlasne a za členov deputácie do Dunaadoňa vyslaní sú nasledovní:

Koloman *Brestyenszky*, gróf Gabriel *Csáky*, Michal *Dömötör*, Štefan *Haller*, Georg *Klantz*, Pavel *Kovács*, Štefan *Mészáros*, Ján *Molnár*, Adam *Persian*, gróf Béla *Seher-Ilioss*, Béla *Turi* a Jozef *Vass*.

Pozdravy:

Gróf Aladár *Zichy*, ako predseda kresť. ľudovej strany snemovej, predstrel návrh, aby z tejto porady vrele a holdujúce pozdravenie poslané bolo jeho Eminencii kardinálovi, knieža-primasovi Jánovi *Csernochovi*, ktorý i podnes je horlivým ľudákom a pod zástavou kresťanskej ľudovej strany stal sa zvláštnou ozdobou katolickej Cirkvi Uhorska. Na návrh grófa Aladára *Zichyho* jeho Eminencii poslaný bol holdujúci prípis nasledovnej osnovy:

«Krajinskí vyslanci kresťanskej ľudovej strany snemovej, z príležitosti 20-ročného jubiläuma, najvrelejšie pozdravujú Vašu Eminenciu, ako niekdajšieho jej člena počas parlamentárneho účinkovania nášeho a na dejstvosťovanie naše v budúcnosti, s výrazom holdu prosia o výdatné požehnanie.

Aladár Zichy,
predseda.»

Porada ďalej uzavrela, že telegrafické pozdravenie pošle Zoltánovi *Zmeskálovi*, ktorý medzi prvými členami strany, neunavene a s veľkým úspechom pracoval cieľom utvorenia a organizácie kresťanskej ľud. strany. Na *Zmeskála* upravený telegram zneje nasledovne:

«Z jubiläumnej porady našej všetci veľmi vrele pozdravujeme Ťa, ktorý pri utvorení a organizovaní našej strany hral si tak zvláštny zástoj a zadovážil si si preveľké zásluhy. Požehnaj a v stálom zdraví udržuj Ťa Boh na mnohé letá!»

Pápežský pralát Ján *Molnár* porade sdělil Štefana *Rakovszkeho* vrele pozdrav, ktorý z príležitosti jubiläa strane poslal z bojišťa. Porada toto pozdravenie prijala s veľkým oduševnením.

Štefan *Haller* prečítal poslal dorazené pozdravy. Listovne a telegrafické zaslali pozdravy a neskatnej ľudáckej oddanosti výrazu dali nasledovní: Gróf *Gejza Majláth*, dr. *Tibor Révay* kanonik, Rudolf *Páder* krajinský vyslanec, *Ludvik Baranyay* aj v mene novin «*Fejérmegyei Napló*», v mene *Karmelitov* v *Rábe* prior *P. Jozef Dezsö*, Štefan *Rónay* farár, *Csanálos*, *Hengen* farár *Boróc*, *Ondrej Rácz*, kanonik *Székesfehévár*, Georg *Bulla*, fõispán na odpočinku, *Ludvik Franciscy*, kanonik *Nitra*, *Julius Machovits*, kanonik *Esztergom*, Štefan *Sulyó*, kanonik *Gyór* a mnohí iní.

Gróf Aladár *Zichy* poradu zaključil slovami: Dobrotivý Pán Boh nech nám udeliť ráči sily a milosti, aby sme v ďalšom účinkovaní pokračovať mohli dľa Jeho svätej vôle!

Kresťanský svetový názor je blahonosný bez výmienky pre každého.

Krestanská ľudová strana a svetová vojna.

Rezolučné návrhy.

Karol Huszár, krajinský vyslanec krestanskej ľudovej strany, po zakončení jeho reči proti neriadom vo verejnom stravovaní, proti neslýchaným úžerám, páchaným s potravnými článkami, proti prechmatom veľkých kapitalistov a peňažných ústavov, 26. septembra krajinskému zákonodarstvu predstrel nasledovné rezolučné návrhy:

1. Snemovňa nakladá vláde, aby, používajúc výnimčnú jej moc, nariadením maximovala ceny najhlavnejších priemyselných článkov a surovej hmoty k ich dôrobu potrebnej.

2. Snemovňa nakladá vláde, aby krajinskému zákonodarstvu predstrela zákonnú predlohu, ktorá náš volebný zákon v tom smysle má modifikovať, aby uhorského štátu každému občanovi, ktorý bojoval na fronte, zabezpečené bolo to právo, aby už pri najbližších všeobecných voľbách mohol hlasovať a tak po hrdinskej obetivosti krve, ako úplne rovnoprávny občan štátu, slovo mal v riadení osudu krajiny.

Vyslanec krestanskej ľudovej strany, za hlučného súhlasu celej opozície, predstreté rezolučné návrhy krajinskému zákonodarstvu odporúčal ku prijatiu. Pracovná strana ale, ako väčšina snemovne, jednohlasne odoprela prijatie aj týchto návrhov, ako všetkého, čo opozícia a v prvom rade krestanská ľudová strana, od krajinského zákonodarstva žiadala ku blahu krajiny a zvlášte pospolitého ľudu. Krestanskí voličia, dobre si to zapamätajte a dľa toho jedajte pri najbližších voľbách krajinských!

Jeho veličenstvo ku armáde a flotte.

Jeho veličenstvo vydal nasledovný rukopis:

Milý príbuzný! Maršall arciknieža Fridrich!

Odozdvám Vám môj armádny a flottový rozkaz z dnešného dňa a Vám, hlavnému veliteľovi armády a vyzkúsenému náčelnikovi generálneho štábu generáloberstvi barónovi Conradovi vyslovujem Moje vďakoplné zvlášte pochvalné uznanie.

Viedeň, 17. októbra 1916. *Franc Jozef, v. r.*

Armádny a flottový rozkaz.

Príkladným poznaním povinnosti, najhúževnatejšou hrdinskosťou a obdivuhodnou udatnosťou odbili Moje front Isonza držiace statné čaty zlostné a s veľkou obetavosťou za viac dní robené nepriateľské útoky. Rovnako bezvýsledné boli útoky nepriateľa v Alpách a na ruskom bojišti, taktiež v Sedmohradsku. Hrdinskí synovia vlasti spolu s našimi vernými spojencami opäť ukázali svoju hodnotu a smrť opovrhujúcu vytrvalosť. Všetkým vyzkúseným vodcom válečnej sily na suchu a na mori, všetkým statným Mojim vojakom s pohnutým srdcom vyslovujem vďaku za všetky ich výkony.

S najvreljším uznaním za ich vynikajúce a zdarné vedenie posielam veliteľovi slávnej armády na Isonze, generáloberstvi Boroevičovi odznak Môjho zvlášte pochvalného uznania a udeľujem generáloberstvi Terstyánszkemu, veliteľovi jednej armády a môjmu synovcovi arcikniežatu Jozefovi, generálovi jazdy, víťaznému veliteľovi armádneho sboru vojenský záslužný kríž I. triedy s válečnou ozdobou.

Dané vo Viedni, 17. októbra 1916.

Franc Jozef, v. r.

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Rumunom. Uhorské, rakúske a nemecké čaty víťazne bojujú ďalej na území Rumunska, zaujali priesmyk Vulkan, mesto Predeal, Sinaja a Kampolung. Rumuni od Kampolungu ďalej cúvajú do doliny Žil.

V Dobrudži nemecké, bulharské a turecké čaty po zaujatí Černavody, do svojej moci dostaly Konštancu, jediný morský prístav Rumunska. Z tejto príležitosti ukoristili veľké zásoby petroleja v hodnote vyše 25 millionov korún a pokračujú v ďalšom prenasledovaní na hlavu porazených Rumunov. Isté výhlady sú, že armády Mackensena a Falkenhayna onedlho sa spoja. Rumunsko nemôže viac žiadnej pomoci očakávať od Ruska.

Vojna proti Rusom. Front generála jazdy arcikniežata Karola: Na hranici troch krajín, na výšinách pozdĺž potoka Neagry odbili sme ruské útoky. — Front generálmarsalla bavorského kniežata Leopolda: Od Zaturčy na sever útok ruských batallionov pred prekážkami Nemcov sa rozpadol. Od Miadzolského jazera na sever Rusi urobili bezvýsledný útok s plynami. Týmto prostriedkom aj od Gorodišta na juhovýchod pripravili útok, ktorý sa s veľkými ich ztratami zmaril. Na odseku Zubilno—Zaturčy od Lucku na západ ruské batalliony za večerného šera vytrhly bez delostreleckej prípravy; v našej prudkej naskutku započatej uzavierajúcej palbe útočiace stĺpy sa zlomily. — Na fronte generála jazdy arcikniežata Karola medzi Aranyos-Beszterce a východnými úbočiami Kelemenského pohoria útoky nepriateľa sme odrazili

Vojna proti Talianom. Naše posície v údolí Vipachu a na planine Karstu stály pod prudkou delostreleckou a mínovou palbou, ktorá cez poludnie pomaly utichovala. Nepriateľské výskumné oddelenia, ktoré sa blížily k našim posiciam, ručnými granátmi sme odbili.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Nemecké čaty pri Verdune víťazne zastavily všetky vytrhnutia Francúzov a Angličanov. Vo Francúzsku assentujú už 17-ročných.

Vojna na mori. Podmorské lode centrálnych mocností behom septembra potopily alebo ukoristily 141 nepriateľských lodí so súhrnným obsahom 182.000 tún. V tomto čísle obsažené sú i tie lode, ktoré na mínach zahynuly. Zajaly 13 nepriateľských loďných kapitánov

a z ozbrojených lodí ukoristily tri kanóny. Mimo toho potopily 39 neutrálnych lodí so súhrným obsahom 72 tisíc tún, bo tieto lode našim nepriateľom viezly zakázaný tovar.

Vojna v povetří. Nemecké válečné vzducholode znovu bombardovaly Bukarešť.

Krátke válečné zprávy.

Petrohradský časopis o válečnom položení.

Stockholm, 24. októbra. Petrohradský «Börsenzeitung» o válečnom položení v Rumunsku prináša veľmi pessimistickú zprávu. Dľa tejto zprávy ulavujúce offenzívy antantistov málo čo osožia a Rumunsko je slabšie, ako kedýkoľvek. Rumunská armáda, aby vyhla úplnému zničeniu, potrebuje bezprostrednú pomoc voči Falkenhaynovi v Sedmohradsku, kde je teraz ťažisko válečných operácií všetkých frontov. Jestli Rumunov v Sedmohradsku odbijú, tak nepriateľ celý východný front môže skrátiť a jak Rusov zbijú, tak ani antantisti nebudú môcť mnoho urobiť. Účinok anglicko-francúzskej offenzívy na ruský front je veľmi nepatrný. Zdary Francúzov a Angličanov sú také malicherné, že Nemcov nenútiť ani len ku tomu, aby tam držali väčšie čaty.

Zaujatie Konštance.

Berlin, 23. októbra. Konštancu zaujali bulharské čaty a jeden nemecký batallion. Tieto čaty v nedeľu (22. októbra) vťahy do mesta. Udalosti posledných dní v Dobrudzi nasledovaly takto: Známom je, že Rumuni a Rusi držali čiaru Rašova—Kobadina—Tuzla. Dňa 18. a 19. októbra naši spojenci zaujali opevnené miesta tejto čiaru a hneď nato vtrhli do hlavnej posície a zaujali Tuzlu. Dňa 22. októbra pažla aj Konštanca, čo rumunsko-ruskú armádu pripravilo o jednu z najdôležitejších železničných čiar. Vŕstazstvo má tým väčší význam, bo naši spojenci prelomili čiaru, ktorá už pred vojnou bola opevnená. Na východnej časti poklátého frontu prenasledovanie trvá. Pre toto nebolo možno ešte prehliadnuť veľkú korisť našich spojencov.

Už je po sne.

Viedeň, 24. októbra. Porážka rusko-rumunskej armády na tom vidieku, cez ktorý vedie najkratšia a najrovnejšia cesta do Carihradu, za ktorým tak veľmi bažia, rozhodne má veľký význam. Už je po sne. Spojenci v krvavej bitke, ktorá trvala za dva dni, na celej čiare zvíťazili a nepriateľa, ktorého aj s jeho rezervou možno odhadnúť asi na 10—12 divísií, zahnali na čiaru Černavoda—Medžidie—Konštanca. Teraz otázkou je už len to, či nepriateľ bude ešte vstave vyvinúť odpor na železničnej čiare, ktorá má najväčší význam, bo je hlavnou životnou žilou hlavného mesta Bukareštu.

Obetujte na Červený Kríž!

Hroby hovoria!

Europa je prítomne jedon veľký cintor. Nielen suchá zem tejto čiastky sveta, lež aj susedné jej morá na severe, západe a juhu jak veľkému počtu bojovníkov ustlaly miesta k večnému odpočinku! Cintory navštívujeme aj počas pokoja! Včul ale volajú nás ta naši milí, ktorých sme tam uložili k večnému odpočinku a ktorých mená čítame na krížoch, ktorými ozdobili sme ich hroby. Na obrovskom cintore svetovej vojny ale v duchu spatrujeme celé doliny posiate hrobami a tieto len zriedka ozdobujú kríže, odznaky večného spasenia a nečítať na nich žiadneho mena. To sú hroby bez mena. Tie ale ešte hlasnejšie hovoria k nám, ako doma hroby s menami. A čo hovoria k nám? Modlite sa za naše dušičky, drahí otcovia, bratia, milé manželky a sestričky. V tento svätý deň všetkých zomrelých, rozpomeňte sa na nás, ktorí krv, život a všetko, čo sme mali, obetovali sme za vás. Takto hovoria k nám bezmenné hroby našich hrdinov, roztrúsené po všetkých krajoch Europy, kde zúrila a zúri svetová vojna.

Bezmenné hroby našich hrdinov ale ešte i o iné nás prosia. Nie pre seba, lež pre tých, ktorých po sebe zanechali, pre starých rodičov, pre nevládných otcov, pre zronené matky, pre skormútené vdovy, pre opustené siroty. O vydatnú podporu pre týchto prosia naši hrdinovia v ich bezmenných hrobach.

V deň všetkých Dušičiek v obyčaji je hroby osvetlovať sviecami, lampami a ozdobovať viac-menej drahými vencami. Keď za taký venec ľudia platia len 5 korún a za osvetlenie hrobu len 1 korunu, povážme, len v deň všetkých Dušičiek koľko millionov by sa sossbieralo v našej vlasti a jak vznešená odmena hrdinstva našich bojovníkov, v bezmenných hrobach ležiacich, bola by to, keby sme tým obnosom podporovali ich nevládných rodičov, válečné vdovy a siroty.

Čo hovoria, o čo nás prosia naši hrdinovia v bezmenných hrobach ležiaci: Podporujte našich poostalých a pri svätých omšach modlite sa za naše dušičky!

Jasenné riadne valné zasadnutie spišskej stolice.

Stoličný výbor Spiša 11. októbra vydržoval svoje jasenné zasadnutie pod predsedníctvom nadžupana baróna Artura Wielanda. Podžupan dr. Neogrady podal zprávu o stave verejnej administrácie v minulom štvrtroku. Na počiatku spomenul zbojnícky nápad Rumunsku. Do našej stolice prišlo doteraz asi 300 sedmohradských utečencov. K spomoženiu utečencov zavedený je po stolici pohyb tak cestou vrchnosti, ako aj cestou spoločensva. Obecenstvo Spiša pokračuje ďalej so stupňovanou silou a obetivosťou v ťažkej práci obrany vlasti a neskatnou dôverou pozerá do budúcnosti.

Požiare boly: 5. júla v Letanovciach, 10. júla vo Vybornej, 29. júla v Lubici, 30. júla v Levočských majeroch, 12. augusta v Hrabušiciach, 13. aug. v Malom

Slavkove, 17. aug. v Biacovciach, 21. aug. v Ondrišlu, 25. aug. v Kojšovciach, 10. septembra v Opáke, 13. sept. v Sublechnici a 30. sept. v Kubachoch. Kubašský požiar spôsobil ohromné škody. Spustošil 208 domov s gazdovskými staviskami dovedna, 8 stodol, 51 sypární naplnených zbožím, 80 kusov rožného statku, 60 ošípaných a viac sto hydiny. Viac ako tisíc ľudí ostalo bez prístrešia. Spustošené staviská boli síce poistené, lež na tak malý obnos, že z poistenia navráti sa len malá čiastka spustošenej hodnoty. Škoda prevyšuje jeden million korún. Príčina požiaru doteraz nedala sa ustáliť.

Na assentírku, vybavenú medzi 29. aug. a 21. sept., ustanovilo sa v celej stolici 2061, z tých za súcích uznali k vojenskej službe 333. V určenom čase od 18. júla do 20. augusta odovzdané bolo na válečné ciele kovových predmetov 12.951 kilogrammov. Obecenstvo stolice vlasteneckou oduševnenosťou, ochotnosťou a radosťou obetovalo i tie svoje najmilšie pamätne predmety. Už aj predtým oddalo obecenstvo, ako dobrovoľný dar, mnoho takých predmetov.

Pri žatevných poľnohospodárskych prácach pomáhalo 1920 válečných zajatcov a päť vojenských robotníckych oddielov počítajúcich 105 chlapov, robotníci fabrik v Zakarovciach a v Prakdorfe, ako i kěžmarskej Weinovej fabriky tiež podporovali obecenstvo v čas žatvy. K veľkej pochvale gazdovského obecnstva stolice slúži, že sa aj bez všetkých mimoriadnych alebo násilných nariadení podarilo šťastlivo previesť už tretiu válečnú žatvu. Tak zbožie ako i strova dostaly sa vo všeobecnosti suché do stodol. Primerano k mnohej slame sype zbožie slabo a tak možno úrodu zbožia vo všeobecnosti len za strednú považovať. Nedostatok dážďa cez leto najviac škodil zemiakom a otave. Zemiaky pre veľkú suchotu a pre mrazy druhej polovice septembra nemohly sa dostatočne vyvinúť, ostaly najviac malé, následkom čoho úroda zemiakov priemerne je len slabostredná. Otava na suchých lúkach ani nerástla. Poneváž ale prvá trojka a seno vo všeobecnosti dobrú úrodu daly a slamy je tiež hojne, gazdovia sú toho roku dobre zaopatrení s krmom. Tohoročná úroda strukovín je uspokojujúca, krmná repa slabú, kapusta a zeleniny poskytly zväčša strednú úrodu. Jasenné sejby následkom veľmi vyschnutej pôdy idú ťažko a pomaly. K doplneniu nedostatku pracovných síl stoličný gazdovský pracovný výbor pýtal ministra orby, aby gazdovskému obecenstvu stolice k doterajším 1200 stálým válečným zajatcom prepustil ešte 300. K doplneniu nedostatku zápražných pracovných síl prepustil minister domobrany stolici 184 vojenských koní a 92 koňských opatrovateľov.

Verejno-zdravotnícke pomery boli prajné. Počet mrtvých pádov bol v predošlom štvrtroku o mnoho menší, ako obyčajne. Na nákazlivé nemoce ochorelo síce 185 detí, z tých zomrelo ale len dvanásť. Počet lekársko-policiajných pádov bolo 15, a síce raz následkom obesenia sa, dva razy následkom spálenia, štyri

razy pre utopenie, štyri razy pre náhlu smrť a štyri razy pre nenadálu nehodu. K boju proti suchotinám v najbližšej budúcnosti utvoria v Kěžmarku, v Novej Vsi a v Smolníku ústav opatrujúci chorých na plúca; levočský ústav blahodarne účinkuje už od rokov. Podžupan vyzýva obecenstvo k spoločenskému sriadeniu sa ohľadom boja proti suchotinám, ktoré sú vo veľkej miere rozšírené po krajine a počas svetovej vojny ešte viac pustošia.

Zdravotnícky stav lichvy v minulom štvrtroku bol neprajnejší u ošípaných, nakoľko v teplom letnom čase vystúpila ruža v mnohých obciach stolice. Zdravotnícky stav ostatných užitočných domácich zvierat bol prajný. Ruža u ošípaných vystúpila v 44 obciach, lež nie hromadne; väčšie rozširovanie choroby prekazilo zaštepnenie. Svinský dúl vystúpil v štyroch obciach, tiež len v jednotlivých pádoch. Ohľadom koňského svrabu bol len jeden nový pád. Slintavku a kuľkavku ustálili v Mnišku, privlečená bola z novosanddeckého okresu Haliče; všemožné ochranné poriadky sú porobené. Lichvaei obchod bol dosť čulý a bez prekážky.

Podžupan ešte i to oznámil, že 85. peší pluk 26. aug. slávil na bojišti druhý výročitý deň svojho pavlovského slávneho ohnivého krstu, z ktorej príležitosti ho telegrafične pozdravil v mene stolice.

Na pensijný fond stoličných úradníkov odhlasovali šesť a pol procenta stoličnej prirážkovej dane, pre sedmohradských utečencov jeden procent a pre stoličný sirotinec pol procenta. *Stoličný výborník.*

CHYRNIK.

Dary jeho veličenstva kráľa. Z Aradu oznamujú: Jozefovi Halikovi, bednárskeho majstrovi obce Kürtös, padli štyria synovia na bojišti, on sám koná ale vojenskú službu v Haliči. Jeho veličenstvo kráľ manželke jeho poslal bronzovú sochu a 500 korún. Jozefovi Dluhošovi, želiarovi v spišských Farkašoveciach, ktorému päť synov bojuje na bojišti, poslal 100 korún.

Skalica poďakovala sa jeho eminencii knieža-primasovi. Zo Skalice píše: Mestský výbor Skalice na svojom poslednom riadnom zasadnutí jeho eminencii knieža-primasovi vyslovil svoje vďaky za tie dary, ktoré posledne udelil mestu. Jeho eminencia knieža-primas daroval totiž nedávno pre mestský dom chudobných 10.000 a na iné ciele 4000 korún, gazdovskému obecenstvu ale prepustil dva vagóny prvej triedy zbožia na siatie.

Z biskupstva spišského. Jeho excellencia osvietený pán biskup spišský dr. Alexander Párvy pre sedmohradských utečencov obetoval 1000 korún. Spišská kapitula kubašským pohorelcom poslala 500 korún. — Toporský farár Ondrej Háber dostal slovenskovesskú faru. Dočasný administrátor slovenskovesský Martin Martinkó poverený je s vedením toporskej fary. Na toporskú faru, ktorej patrónom je toporský veľkostatkár Ján Görgey, vypísaný je súbeh. Osvietený pán biskup

podhradského r.-kat. učiteľa Juliusa Keresztesa vymenoval za riadneho učiteľa do cvičebnej školy, kapitulskej r.-kat. učiteľskej pripravovne.

Nový trnavský kanonik. Jeho veličenstvom kráľom, na predlohu jeho eminencie kardinála, koeža pri masa za kanonika trnavského vymenovaný je Richard *Oszwald*, farár obce Teplafö. Obyvateľstvo Hornouhorska úprimne teší sa tomuto opravde zaslúženému vyznačeniu a novému pánu kanonikovi, spolu aj s nami, srdečne praje stáleho zdravia a dlhého života.

Pozdrav z bojišťa. Ján *Bartos*, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany okresu zlatomoravského, z rumunského bojišťa vrele rozpomína sa na svoj okres a všetkým svojim voličom, ako aj rodinám narukovaných hrdinov srdečne praje hojného božského požehnanja.

Mandáty stoličných úradníkov. Minister vnútorzáležitostí Ján Sándor podžupanom všetkých stolíc poslal obežník, v ktorom ich upovedomuje, že zákon mandáty všetkých pod voľbu padajúcich stoličných úradníkov predĺžili do 31. decembra roku po uzavretí pokoja.

Predĺženie oslobodenia. Honvédske minister vyzval hlavných slúžnych a hlavných županov, aby v záležitosti ďalšieho predĺženia honvédskeho ministrom a spoločným vojenským ministrom na určený čas povolených, taktiež spomenutými ministrami povolených a hlavnými slúžnymi, na základe nariadenia honvédskeho ministra, predĺžených oslobodení podané prosby a návrhy zadržali, lebo ohľadom predĺženia spomenutých oslobodení z úradu budú porobené poriadky.

Jubiläum rádu Sv. Dominika. Dominikáni tohto roku slávia 700-ročné jubiläum svojho založenia. 22. decembra bude 700 rokov tomu, ako pápež Honorius III. odobril od Svätého Dominika založený rád.

Klerici na vojne. Z temešvárskeho klerikov vyše 50 koná vojenskú zbrannú službu.

Katolíctvo v Spoj. Štátoch Severoamerických a v Austrálii. V Spoj. Štátoch činí počet katolíkov 16,309.310 a v Austrálii 897.027; katolíckych škôl je v Spojených Štátoch 6397 a v Austrálii 1284; v Severných Štátoch navštevuje katolícke školy 1,456.206 detí a v Austrálii 134.630; Spoj. Štáty majú 14.961 katolíckych kostolov a 18.994 katolíckych kňazov, Austrália ale 1706 katol. kostolov a 1125 katol. kňazov. Spojené Štáty obýva 91,972.266 a Austráliu 4,455.005 ľudí.

Do povetria vyhodенý anglický sklad na municiu. Z Berlína oznamujú: Dľa telegramu amsterdamského pri najposlednejšom nápade Zeppelinov, následkom doluhodenej bomby v blízkosti Enfieldu, jeden veľký sklad na municiu vyletel do povetria. Mnoho ľudí prišlo o život.

Spišské válečné milodary. Levočský všeobecný ženský spolok v minulých dňoch na válečné zdravotnícke ciele sossbieral 455 korún. Kézmarský všeobecný ženský spolok pre sedmohradských utečencov obetoval 500 kor., mesto Kézmárook 1000 kor., fabrikant Karol Wein tiež 1000 kor. a hunsdorfský veľkostatkár Aladár Bugsch s manželkou 100 korún; mesto Levoča prijalo na seba školovanie a zaopatrenie päť sedmohradských utečencov-žiakov reálky, útraty tej veľkodušnosti obnášajú 2700 korún.

Zakázané je pohostiť válečných zajatcov. Jedno nariadenie ministra vnútra zakazuje pohostenie ruských zajatcov. Budapeštianska polícia robotníčku J. M., ktorej muž narukoval k vojsku, odsúdila na 8 dní do areštu a na 100 korún peňažnej pokuty preto, že pohostila ruského válečného zajatca.

Armádne náručné hodinky

presne regulované a repassované nikelové alebo ocelové K 12, 16, 20, 24. Strieborné náručné hodinky k natiiahnutiu K 30, 36, 40. 14 karát. Zlaté náručné hodinky k natiiahnutiu K 100, 120, 140. 3 rokov záruka na písme. Zasielanie s poštovou dobierkou. Žiadne riziko! Záměna dovolená alebo návrat peňazí.

Prvá dieľňa hodin

Jána Konrad
cis a kráľ dvorný zásielca
Brüx číslo 1546. Cechy

Bezplatné zaslanie mojho hlavného cenníka na žiadosť každému.

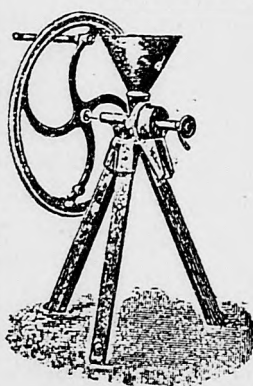
Dobré nástroje k holeniu sa a ku strihaniu vlasov.

Ia britva zo striebro-oceli 2, 3, 4 kor. Bezpečného holenia nástroje s 1. nožom 2, 3, kor. Holenia nástroje «perfect» so 6 nožami 11.50 korún. Dvojitého rezu rezervnože tucet 3.50. Ia stroj ku strihaniu vlasov 7.50, 8.50 korún. Záměna dovolená alebo návrat peňazí. Zasielanie s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní peňazí skrze cis. a kráľ dvorného zásielca

Jána Konrad
vývozný a zásielací dom
Brüx číslo 1547. (Cechy)
Hlavný cenník so 4000 vyobrazeniami zdarma.

„TRIUMPH“ ručný mlynek,

najlepší a najlacnejší ručný mlynek je terajšej doby. Nevyhnutne potrebný je v každom hospodárstve pri krmení ošpaných a pri dočovávaní zvierat.

„Triumph“ ručným mlynkom mlet možno každého druhu obilie na najhrubšie a ako múku najľahšie.

Tento mlynek vystrojený je vlastne na ručnú silu, Ialiko ale aj na valec dá sa prestaviť. Dľa ľahnosti šrotu cez hodinu somele 30—60 kg. Ačpráve upotrebiť ho možno aj ku mletiu krúpov, jeho váha o naša asi 50 kg. a rozposiela sa len po železnici.

Cena úplne vystrojeného mlyna v našom miestnom sklade v Ostrihome 105 korún. Pri objednaní prosíme o poslanie 30 korún závdavku.

I kus stroja na drhnutie kukurice 6 korún.

Predáva

Jozef Marosi a Syn

veľký obchodný dom železného tovaru Esztergom 15.

Oznamy prijíma administracia
„KREŠŤAN“

Budapest, VIII., Szentkirály-utca 28.